

Czech Circle of Political and Strategic Studies
Česká skupina politických a strategických studií

Circle tcheque des études politiques et stratégiques
Círculo checo de los estudios políticos y estratégicos
Tschechische Rundtafel der politischen und strategischen Studien
Czeska grupa badań politycznych i strategicznych
Círcolo ceco degli studii politici e strategici
Círculo checo / tcheco dos estudos políticos e estratégicos
Чешская группа политических и стратегических исследований

Brexit je výsledkem nepochopení, omylů a mocenských her - měl by být i varováním

1) Od šedesátých let dvacátého století prošla Velká Británie důležitým rozhodováním má-li se nadále v první řadě nasměrovat na své Společenství národů nebo na integrující se evropský kontinent. Nebylo to vzhledem k britské tradici Splended Isolation a jejím zmíněným zámožským ex-imperiálním vazbám snadné rozhodování ani pro Velkou Británii, ani pro její evropské partnery. Vzpomeňme jen odporu jinak prozřetelného visionáře Charlese de Gaulla k britskému členství. Rozhodnutí však bylo v sedmdesátých letech učiněno evropským směrem a britské členství v tehdejších Evropských společenstvích se stalo skutečností. Spojené království se připojilo k integraci, kde historicky po prvé nejen nebylo zakládajícím členem, ale své členství sdílelo s dalšími ekonomicky a politicky obdobně důležitými vedoucími partnery |Společenství (a). Členství se ukázalo být pro rozvoj Velké Británie i pro Evropu přínosem, k hospodářskému rozkvětu Velké Británie přispěl nejen rozšířený trh na kontinentě, ale ve své době v osmdesátých letech také realistické reformy Margharet Thatcherové.

Evropská společenství postupem času prohloubila svou integraci a dala vzniknout Evropské Unii, která má **nejen hospodářský, ale i politický rozměr**. Tento nový **politický** rozměr přivedl Unii v zájmu operativního rozhodování k takovému směřování další integrace, které by bylo prováděné na úkor národních suverenit členských států. Omezování národních suverenit si našlo svůj výraz v Lisabonské smlouvě, která zavedla v Evropské radě většinové rozhodování a tedy i faktické opuštění udělování výjimek těm členským státům, které s některým opatřením nesouhlasily. Současně je řešení stále většího množství otázek přenášeno z národní úrovně do bruselského centra. Opouští se tak zásada subsidiarity, která vycházela právě z principů řešení na úrovni členských států, pokud to daná problematika umožňuje. Spolu s tím vzniká dojem rozšiřujícího se počtu regulací na úrovni evropské administrativy. Zároveň je tato administrativa podezírána z levicových nálad a byrokratických praktik (b). Omezování národních suverenit může vyplývat z globalizačních trendů světové ekonomiky v novém tisíciletí, odporuje však základní gaullistické myšlence sjednocené Evropy, kde jednota je chápána jako jednota jednotlivých vlastí (Europe des patries), neboť je to právě partikularita členských států, která dělá evropskou integraci silnou. Návrat evropské integrace před Lisabon, kdy velcí nemohli ani v krajním případě diktovat malým, je tedy žádoucí, i když zatím jediné důležité rozhodnutí Bruselu porušující suverenitu členských států v lisabonském smyslu – zavedení migračních kvót – bylo pro svou celkovou absurditu de facto opuštěno.

Zatímco další politická integrace Unie by tedy měla být vrácena před Lisabon, v **ekonomické integraci** je naopak třeba pokračovat ve smyslu upevnění kázně jednotlivých centrálních bank Eurozóny. Tato kázeň by měla vyplývat z Maastrichtských kritérií jednotné evropské měny, stanovených v zájmu její pevnosti a v zájmu jejího rozšíření do dalších členských států EU. Mělo by přitom být ponecháno na ekonomické politice jednotlivých národních centrálních bank, jakým způsobem bylo splnění těchto Maastrichtských kritérií (c) dosaženo. Jediné přípustné zásahy do národních politik by měly směřovat do oblasti podstatného omezení daňových rájů uvnitř evropské integrace (d).

Ve Spojeném království byly všechny tyto nové integrační trendy vnímány vzhledem ke zmíněným původním okolnostem britského členství velice citlivě. Británie si ponechala **Libru**, zachovala UK Border Agency jako **immigrační kontrolu** na svých hranicích, dle publikace Doing Business měla také **nejmenší počet regulací** vyplývajících z bruselské legislativy (e), ale i přes tuto neúčast v některých evropských opatřeních negativně vnímala jak evropskou snahu o „**stále těsnější Unii**“, tak i evropskou **nezodpovědnou immigrační politiku**, kterou zosobnila Angela Merkelová. Navíc Británie pocítovala negativně zásahy evropské jurisdikce, zejména pokud se týkaly zákazu vyhoštění usvědčených teroristů.

Zejména **immigrační politika** nabyla v Británii velmi citlivých rozměrů. Přes svou negativní zkušenost s některými přistěhovalci z Commonwealthu v podobě vysokých sociálních dávek, občasná místní aplikace práva sharia a hrozby terorismu, se hlavním zdrojem obav staly spíše vysoké počty mladých Evropanů, kteří do velkých britských měst přijeli za prací. Již v osmdesátých letech jsme byli svědky nárůstu počtu mladých bursovních, investičních a pojišťovacích specialistů z kontinentu, zejména z Francie a Německa spolu s babysitting ladies ze Španělska a Portugalska. Po pádu Zdi se k těmto počtům přidaly středoevropské a východoevropské uvaděčky v restauracích, specialisté nově objeveného oboru IT stejného původu a zejména polští instalatéři a řemeslníci. Okolí londýnského Leicester Square se tak stalo skvělým místem setkávání evropské mládeže. Také britské university se staly v rámci evropského programu Erasmus nejvyhledávanějšími evropskými universitami, protože anglické jazykové prostředí bylo pro kontinentální studenty nejpřitažlivější (f). Ve Velké Británii žijí nyní 3 miliony Evropanů z kontinentu, přitom 80 % z nich je zaměstnáno a jejich činnost je pro ostrov potřebná, z toho 1,4 milionů pochází z bývalých zemí sovětského bloku včetně 800-ti tisíc Poláků. Tisk ale upozorňoval na případy, kdy právě někteří pracující Poláci neváhali pobírat dětské přídatky na neexistující děti, které údajně v Polsku zanechali. Přesto je smutné, že si Britové, zejména na venkově, vytvořili určité zaujetí proti národnostem z evropského kontinentu, zatímco kritika způsobu života některých bývalých imperiálních komunit nezaznívá. Běžný Brit se totiž pohybuje spíše na Leicester Square než v East Endu. Britské politické prostředí došlo k celkem pragmatickému závěru, že Británie je přelidněná.

Mimo immigrační politiku je v Británii negativně vnímána také **myšlenka evropské kohese**, i když nebývá vyslovena nahlas. Evropská Unie se stará o nejvyšší možnou míru vyrovnávání životní úrovně v členských státech. Je to velmi rozumná politika, protože obdobná životní úroveň dává předpoklad pro hladší součinnost evropských zemí. Odstraněné nerovnosti nebudou vyvolávat problémy. Tato kohesní politika, kdy bohatší země přispívají zemím chudším, je doprovodným jevem pozitivní skutečnosti velkého kontinentálního trhu, který může každý členský stát využívat. V Británii bohužel převládlo v této otázce negativní vnímání **britských plateb do evropského rozpočtu** nad pozitivní skutečností velkého evropského trhu.

Zároveň v Británii vznikla nereálná iluze, že přístup na evropský trh může být zachován i bez členství v EU a navíc může být doplněn novými obchodními smlouvami, které by Velká

Britanie, již nevázána evropskými pravidly, samostatně **podepsala s mimoevropskými trhy**. Nereálnost této myšlenky spočívá v tom, že EU jako celek je pro jakékoliv jednání se zámořskými zeměmi vždy důležitějším partnerem než by mohl být jednotlivý nečlen EU, i když by se jednalo o tak důležitou ekonomiku, jakou je ekonomika britská.

2)

Jako výraz zmíněných konservativních nálad v zemi předložil tehdejší britský Prime Minister **David Cameron vedení Evropské Unie britské požadavky**, které by znamenaly určitou korekci současného vývoje evropské integrace, pokud by byly aplikovány na všechny členské Státy. Připomeňme si stručně, že se jednalo o čtyři požadavky :

- Zajištění **výjimky pro Velkou Britanii ze závazku “stále těsnější Unie”**, tedy snahy evropské centrály o další prohlubování politické integrace.
- Možnost **krácení britských sociálních benefitů** pro občany jiných členských zemí ve Velké Britanii pracujících.
- Jasnější **status zemí, které nejsou členy Eurozóny** ve smyslu umožnění jejich spoluúčasti na jednáních orgánů zemí Eurozóny.
- **Méně byrokratické zátěže**, která zatím z evropské centrály vychází.

Jednalo se o požadavky pochopitelné a správné. Bývalý britský Premiér James Cameron s těmito svými požadavky objel členské Státy EU a setkal se s pochopením. Také vedení Evropské Unie vyšlo při jednání Britanii celkem vstřícně :

- EU slíbila změnit klausuli „stále těsnější Unie“, k myšlence nebude nutné se hlásit. Zatím ale v praxi ke změně klausule nebyla příležitost a zřejmě ani opravdová vůle. Velká Britanie požadovala v tomto bodě zejména posílení role parlamentů členských Států. Legislativu EU by podle britského požadavku bylo možné zablokovat v případě nesouhlasu 55 procent národních parlamentů.

- Pro vyplácení příspěvků měl být zaveden Safeguard Mechanism pro první čtyři roky práce občana EU v Britanii, což by byl celkem přijatelný kompromis.

- Spoluúčast nečlenů Eurozóny na jednání Eurozóny byla slíbena pro všechna významnější jednání. Byla by pozitivní pro všechny nečleny Eurozóny, zejména směřují-li ke společné měně, i když by zatím nemohli do rozhodování Eurozóny zasahovat.

- Na snížení byrokratické zátěže bylo samozřejmě lehké se shodnout. Tento britský požadavek byl v dohodě vyjádřen důrazem na posílení konkurenceschopnosti (enhancing the competitiveness).

Vyjednavací EU, jejichž kroky byly určovány Evropskou radou, tedy vlastně hlavními představiteli členských Států Unie, tak dojednali pro Britanii celkem vstřícné přístupy. I přes tyto pozitivní závěry však mohla být EU pro záchranu britského členství o krok vstřícnější, zejména v pochopení britské snahy **omezit počet pracujících z kontinentu** v Britanii bez ohledu na to, že by to znamenalo výjimku v pojetí neoddělitelnosti faktorů společného trhu, tedy volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a pracovní síly v EU. Vzhledem k atraktivní jazykové specifice Velké Britanie, která kontinentální pracovníky do Britanie láká, se nějaké pro Britanii přijatelnější řešení mělo najít. Neústupnost ze zásad volného trhu při jednání s Britanií předznamenala nicméně Angela Merkelová již na sjezdu CDU v Essenu v prosinci 2016, když jakékoli širší pochopení v tomto bodě odmítla. Z otázek důležitých pro Britanii zůstala nevyřešena také trvající **pravomoc evropského soudu** ve Velké Britanii.

V této situaci, kdy velkou část britských požadavků EU splnila, měl dle našeho názoru bývalý britský Premiér Cameron **prohlásit referendum za zbytečné** a pokračovat v dalším jednání s EU. V Londýně ale co se týče očekávaných výsledků referenda zavládla optimistická nálada a předpokládalo se, že britské členství bude referendem potvrzeno. Tuto atmosféru navodilo předchozí referendum o nezávislosti Skotska, kdy zvítězili příznivci setrvání Skotska ve Spojeném království. James Cameron chtěl také splnit svůj volební slib referenda se týkající a zároveň věřil, že by pozitivní výsledek referenda o členství v EU značně snížil vliv protievropské strany UKIP mezi britskými voliči. Referendum tak mělo ve výsledku těchto úvah určené datum na 23/06/2016.

Nikdo nezávažil, že referendum by mohlo v čerstvě regionalizovaném Spojeném království **znovu nastolit otázku** samostatnosti Skotska, případně širší autonomii Walesu, otázku společné vlády nad Gibraltarem, nebo dokonce opětného potenciálního ohrožení vzdálených Falklandských ostrovů a zároveň znovu a velmi nebezpečně otevřít **Velkopáteční** dohodu, která znamenala konec několik desítek let trvajících teroristických bojů v Irsku mezi unionistickými protestanty a nacionalistickými katolíky a stanovila volnou průchodnost hranice na irském ostrově jako svou základní premisu (g).

I mezi demokraty se lze shodnout na tom, že **referendum jako takové není vhodné** pro řešení natolik odborné problematiky, jakou je setrvání země v EU. Případně měl být pro výsledek referenda stanoven určitý výraznější limit na úrovni alespoň 55 % hlasů. Původně bylo ostatně řečeno, že se bude jednat o referendum konsultativní. Negativní výsledek referenda byl **překvapující a přitom těsný**. Mimo jiné byl výsledkem lživé propagandy Brexiterů o poměru britských příspěvků do pokladny EU a jejich náhradním domácím využití pro britské zdravotnictví. Dalším překvapením referenda byl okamžitý útěk hlavních dosavadních představitelů Brexitu Borise Johnsona a Nigela Farage od odpovědnosti (h). Britská společnost byla tímto překvapivým výsledkem rozdělena a rozrušena, což se projevilo i nárůstem rasismu ve fotbalových čtvrtích a zhoršeným vztahům k cizincům vůbec.

Na základě výsledků referenda požádalo Spojené království o **aplikaci článku 50** a byly tak zahájeny rozhovory o vystoupení z EU. Již zahájení tohoto jednání s EU ukázalo nečekané rozměry problematiky Brexitu a jednání tak nebylo snadné. Mimo jiné byl vyjednávači EU uplatněn požadavek, aby Velká Británie doplatila do **Evropského rozpočtu** částku oscilující mezi 30 až 60 Mld EUR, neboť projektové závazky tohoto rozpočtu budou končit až v roce 2020. Po demisi Jamese Camerona vedla jednání za Británii s velkým osobním nasazením ministerská předsedkyně za Tory Theresa May. Oběma stranám se podařilo dosáhnout určité dohody po velmi složitém jednání, kdy bylo třeba dojednat vše jako celek, protože jinak by vlastně nebylo dojednáno nic.

Ještě větší komplikace však vznikla v oblasti politické poté co aktivistka a modelka Gina Miller prosadila u britského Nejvyššího soudu **nutnost projednání Brexitu britským Parlamentem** a z celkem operativní úrovně britské vlády tak problematiku ve shodě s britskou politickou tradicí významné role Parlamentu přenesla na úroveň poslanců. Parlament jak známo dohodu mezi EU a Velkou Británií několikrát nepřijal. Parlament nebyl schopen přijmout zatím žádné řešení s výjimkou odmítnutí tvrdého Brexitu bez dohody. V přímém přenosu BBC World nebo Sky News jsme svědky trapné rozhádanosti, která zesměšňuje demokracii ve své kolébce. Dělicí linie přitom v Parlamentu probíhá skrytě, uvnitř politických stran, kde zřejmě mocenské

kalkulace převládají nad racionálním zájmem celku. Britové jsou touto situací jako národ ještě více rozdělení a zdají se být tematikou Brexitu unaveni a my, externí pozorovatelé, spolu s nimi.

3)

Jedná se přitom opravdu o hodně. V případě pokračující nedohody by následky tvrdého Brexitu byly velmi negativní pro obě strany, přitom Velká Británie by utrpěla více. I v případě dohody s EU však bude mít případné britské vystoupení z EU pro ostrovní království negativní dopady :

	2018	Předpoklad po Brexitu
Hrubý národní produkt UK	+ 1,5 %	- 10 % (Tvrdý Brexit)
Inflace	2,5 %	Zvýšená
Nezaměstnanost	4,1 %	Zvýšená

Praktické obavy se týkají **celního zdržení** zboží v Calais nebo Doveru, případně samozřejmě i na jiných transistních bodech mezi EU a UK. To by se týkalo hlavně potravin, které se rychle biologicky znehodnocují, kde Británie dováží 60 % své denní potřeby. Podle pravidel WTO přitom není možné nabídnout Velké Británii **nulový tarif** okamžitě bez nějakého přechodného období.

Ještě výraznější následky začíná mít **přesun některých firem z Británie na kontinent**. Jedná se o mimoevropské firmy, zejména japonské, které vybudovaly své montovny ve Velké Británii z důvodů jazykově příznivého prostředí, přitom daňově neznevýhodněného, jako základnu své výrobní přítomnosti na trhu EU. Jejich další setrvání v Anglii tak v případě Brexitu ztrácí smysl. Obdobně jako mimoevropské firmy odcházejí na kontinent i **evropské instituce**. Pro Londýn bude bolestnou ztrátou také změna adresy mnohých **finančních center** směrem do Frankfurtu.

Závažné, i když méně výrazné, by měly dopady Brexitu na EU :

	2018	Předpoklad po Brexitu
Hrubý národní produkt EU	+ 1,6 %	- 0,4 % (Pokles automotive -2,0 %)
Inflace	1,6 %	Zvýšená
Nezaměstnanost	7,9 %	Zvýšená

Evropská Unie by přišla o britské **příspěvky do rozpočtu EU** v hodnotě kolem 7 Mld EUR. Hodnotově závažnější je ovšem skutečnost, že německá **obchodní bilance** s Velkou Británií je aktivní, zejména díky vývozu německých automobilů. Tak se může problematika dopadů na ekonomicky nejsilnější zemi EU začít jevit v plné šíři (i)(j). Německý vývoz do UK měl v roce 2015 hodnotu 89 Mld EUR a hodnota obchodního aktiva přitom dosahuje každým rokem asi 50 Mld EUR. Stejně tak **vývoz německého kapitálu** do Británie převyšuje britské investice v Německu. Vzájemná kapitálová provázanost EU a UK by již vzhledem k určitému odlivu evropských investic zpět na kontinent nebyla tak intenzivní.

Také v ČR bychom mohli očekávat snížení našeho GNP následkem Brexitu o zhruba jedno procento, což by se mohlo promítnout do ztráty asi 40.000 pracovních míst. Naše přímé vývozy do Velké Británie dosahují úrovně 200 Mld CZK ročně, Velká Británie je naším pátým vývozním partnerem a představuje 5 % našeho exportu. Naše obchodní bilance s UK je aktivní v částce kolem 100 Mld CZK ročně, což nám prakticky kryje třetinu našeho obchodního deficitu s Čínou. Hlavní položkou našeho vývozu jsou automobily, které by podle WTO podléhaly

celnímu tarifu 10 %, což by znamenalo jejich zdražení na britském trhu a tedy zřejmě i jejich snížené prodeje. Některé naše položky mají největší odbytiště v UK, fotoaparáty 60 % vývozu a cukrovinky 40 % vývozu. Do Británie přitom vyvážíme vyšší přidanou hodnotu, než je pro náš export obvyklé.

4)

K těmto ztrátám ekonomickým bude nutno v případě Brexitu přiřadit také nezanedbatelné a nevyčíslitelné ztráty politické. Je zřejmé, že bez Velké Británie v EU oba tyto partneři svým vlivem oslabí, což může mít negativní dopady ve vztazích k jiným **neevropským integračním celkům** a státům.

Nelze opomenout, že Británie vyrovnávala uvnitř EU svým působením dominantní vliv **Německa**, vyplývající z efektivity německého hospodářství. Jako ekonomicky významný **nečlen Eurozóny** přitom zajišťovala, že Eurozóna musela při svém rozhodování brát na Členské Státy neplatící Eurem větší ohled. Oba tyto aspekty byly pro ČR příznivé, nadále by s nimi nicméně nebylo možné počítat.

Velká Británie byla také pro Evropu mostem do **USA**, vzhledem k britským tradičně zvláštním transatlantickým vztahům. Bez Velké Británie by byla Evropa pro Američany méně srozumitelná. Tento britský most není dobré v situaci současné americké administrativy a jejího chladnějšího vztahu k Evropě ztrácet.

Obdobně ve vztahu k **Rusku** byla Velká Británie následkem uplynulých okolností těchto svých bilaterálních vztahů s Ruskem v rámci EU více rozhodnější, což bylo zejména pro Střední a Východní Evropu prospěšné a přitom vyvažující německá specifika vůči Rusku.

Velmi potřebné jsou i britské manažerské přístupy v práci aparátu EU. Britský smysl pro výsledek je svým způsobem protívahou **francouzského** spíše byrokratického přístupu.

Na poli obrany by ztráta britského členství v EU mohla být nahrazena zvýšenou spoluprací na úrovni NATO spolu se snahou o silnější atlantickou jednotu. V každém případě by měla veřejnost dbát na to, aby ve stejné intenzitě pokračovala i po případném Brexitu společná koordinace obranných a policejních složek EU a UK **proti terorismu**.

5)

Výsledkem jakékoliv ekonomické i politické úvahy může být zjištění, že by bylo ideální, kdyby k Brexitu vůbec nedošlo. Kdyby se navíc Evropská Unie v tomto ideálním případě poučila z té racionální části britské motivace k vystoupení, mohlo by to znamenat vítané zvolnění další politické integrace EU. Stejně tak Velká Británie by se vzdala nereálných úvah o přístupu na společný trh bez hrazení nákladů integrace. V současné situaci je tedy rozumné Brexit alespoň odkládat, což je zatím podmíněno dosažením názorového souladu v britském Parlamentu. Evropská Unie by zároveň měla být v jednotlivých vyjednávacích bodech pružně nápomocná.

Podle průzkumů převládá v současné době v Británii názor proti Brexitu. Tento názorový posun by měl být zohledněn, třeba i zopakováním referenda, i když je tato forma pro tak komplikovanou problematiku jinak nevhodná, neboť již tohoto stejného nástroje bylo použito v roce 2016. V opravdové demokracii nemá smysl trvat na výsledku minulého hlasování, je-li veřejným míněním i okolnostmi překonáno. Kalvárie každodenního jednání a zvrátů by tak mohla být novým referendem ukončena. Británie by tak zůstala nadále členem, evropská

myšlenka by byla posílena a přitom by mohla být korigována vahou výrazné britské kritické menšiny uvnitř společenství.

Evropská Unie je úspěšný projekt, který zajistil nejdelší období míru v Evropě a tedy i ve světě. Zajistil ideální rozměr trhu, je adekvátní odpovědí na globalizující a integrující se svět i na rostoucí sílu soukromých konglomerátů výroby, obchodu i služeb. Na občanské úrovni obohatil tento projekt naši každodennost o Schengen, nízký roaming, Erasmus a další výhody. Navodil pocit sounáležitosti zúčastněných národů na často osobní úrovni. Tento projekt je třeba oprostít od nerespektování národních jednotlivostí, necitlivého centrálního rozhodování a zbytečných regulací. Je třeba posílit právo veta oproti rozhodování kvalifikovanou většinou. Je třeba posílit roli Směrnic na úkor Nařízení Evropské komise. Odcizené vedení EU je třeba více přiblížit občanům. Pokud by si představitelé EU vzali výše zmíněné poučení z téměř třech let ztracených v Brexitovém jednání, nejednalo by se o energii zcela ztracenou.

Přátelé našich otců bránili v roce 1940 Londýn. Obdiv k nim nás se Spojeným královstvím stále spojuje.

Pondělí 8/4/2019

Vaclav Baloun – Bývalý exportér a manažer firem v zahraničí, v devadesátých letech první nezávislý lobbyista pro české zájmy v Bruselu.

Jan Sládek - Bývalý exportér a manažer firmy Chemapol Great Britain v Londýně.

Ladislav Prudký – Bývalý exportér, v devadesátých letech komerčním atašé a první tajemník velvyslanectví ČR ve Washingtonu D.C.

Všichni tři jsou spoluzakladateli AIESEC Československo 1966.

-
- Americký ministr války ve čtyřicátých letech Edward Stettenius poznamenal, že „Britové se budou cítit nesví v každém klubu, který sami nevedou“.
 - Jako bývalý bruselský lobbyista mám ovšem pro byrokracii EU, rozloženou do velkého množství budov a chodeb, pochopení. Partikulárnost jednotlivých zájmů by bylo asi nemožné bez této byrokracie sladit.
 - V Maastrichtu byla pro Euro stanovena velmi rozumná kritéria :
 - Inflace nepřesahující 1,5 % / per Y průměru tří nejméně inflačních zemí EU
 - Devizový kurs stabilní se zapojením do ERM II
 - Úroková míra nepřesahující 2,0 %/ per Y průměru tří nejméně inflačních zemí EU
 - Veřejný dluh nepřekračující úroveň 60 % GNP
 - Deficit veřejného rozpočtu nepřekračující úroveň 3,0 % GNP.
 - Každý daňový ráj by ovšem měl vést k zamyšlení. Na jedné straně je pro mnohé jinak neproduktivní ostrovy určité daňové zvýhodnění cizinců pochopitelné, na druhé straně by

